

УДК 378.046.4

О. Ш. ТОННЕ

аспірант

Класичний приватний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Уточнено значення поняття “самостійна пізнавальна діяльність учителя загальноосвітнього навчального закладу”, під якою розуміється послідовність дій здобувача освіти, мета яких визначається його потребами та мотивами й досягається опрацюванням інформаційних джерел з наступним узагальненням результатів цієї роботи та їх упредметненням у професійній діяльності. На підставі аналізу наукових публікацій констатовано недостатню розробленість методів організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів на курсах підвищення кваліфікації, під час атестації та в міжатаестаційний період. У процесі підвищення кваліфікації вчителів виявлено суперечності, подоланню яких сприятиме проведення наукового дослідження, спрямованого на обґрунтування педагогічних умов організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації.

Ключові слова: організація, самостійна пізнавальна діяльність, учителі загальноосвітніх навчальних закладів, підвищення кваліфікації.

Стратегічним державним завданням у галузі освіти сьогодні є впровадження реформи “Нова українська школа”, у перший клас якої діти підуть у 2018 р. Реформа передбачає створення нового культурно-освітнього простору через розробку й впровадження Держстандарту загальної середньої освіти, типових навчальних планів, нових навчальних програм спершу для початкової, а потім для базової та старшої школи.

Успіх реформи залежить від готовності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів до нових імперативів професійної діяльності, відповідно до яких вони перестають бути виконавцями регламентованих предметних дій, спрямованих на формування в учнів абстрактних знань з того чи іншого предмета й стають творчими суб’єктами, які, крім знань, формують у учнів стійкі вміння та ставлення до об’єктів навколишнього світу.

Утвердження нового формату професійної діяльності вчителів пов’язане з наявністю в них здатності до безперервного професійного розвитку, який неможливий без цілеспрямованої, внутрішньо мотивованої самостійної пізнавальної діяльності. Ця діяльність повинна мати упорядкований характер і бути спрямованою на підвищення якості виконання вчителем професійних функцій, а також набуття ним нових компетентностей.

Безпосередня відповідальність за інформаційну й мотиваційну підтримку професійного розвитку вчителів загалом і їхньої самостійної пізнавальної діяльності зокрема покладається державою на інститути післядипломної педагогічної освіти, які традиційно виступають центрами підви-

щення кваліфікації, профільної спеціалізованої підготовки та перепідготовки освітян регіонів країни.

У контексті організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів особливого значення набуває процес підвищення їхньої кваліфікації, який відбувається на засадах вільного вибору ними форм навчання, програм і навчальних закладів.

Попередній аналіз досвіду курсової підготовки вчителів надає змогу констатувати, що організація їх самостійної пізнавальної діяльності в процесі підвищення кваліфікації має низку недоліків. Зокрема, це відсутність мотиваційних, яскравих орієнтирів такої діяльності в слухачів курсів, недосконале володіння вчителями інформаційними технологіями, відсутність упорядкованості в обміні електронною інформацією між суб'єктами процесу підвищення кваліфікації тощо.

Усе це й визначило вибір напряму нашого дослідження, *мета* якого полягає в постановці проблеми організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації. *Завдання*: проаналізувати наукові джерела на предмет розробленості методів та форм організації самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти; виявити суперечності, що заважають належній організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації; визначити шляхи подолання суперечностей з урахуванням наявного досвіду організації самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти. *Методи*: аналіз наукових джерел і методичного досвіду з наступним узагальненням його результатів.

Методи та форми підвищення кваліфікації фахівців різних категорій найбільш повно обґрунтовано в наукових джерелах, присвячених розробці теорії освіти дорослих людей (андрагогіки) (Т. Андрющенко, І. Воротникова, В. Дресвянніков, П. Джарвіс, С. Змеєв, М. Ноулз, С. Сисоєва, М. Смирнова).

Найбільш повне вираження положення андрагогіки знайшли в працях М. Ноулза, яким сформульовано такі принципи навчання дорослих: дорослому має бути надана провідна роль у процесі навчання; дорослий ставить перед собою конкретні завдання навчання, прагне самостійності, самореалізації, самоуправління; доросла людина має професійний та життєвий досвід, знання, уміння, навички, які мають бути використані в процесі навчання; дорослий шукає найскорішого використання отриманим у ході навчання знанням та вмінням; процес навчання значною мірою визначається часовими, просторовими, побутовими, професійними, соціальними факторами, які або сприяють, або заважають йому; процес навчання має бути організований у вигляді сумісної діяльності того, хто навчається, і того, хто навчає, на всіх його етапах [5].

Принципи андрагогіки упереднюються в наукових працях, спрямованих на розробку теоретико-методологічних засад післядипломної педагогічної освіти (В. Арешонков, М. Бирка, І. Воротникова, А. Зубко, В. Ковальчук, А. Кузмінський, В. Луговий, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Рус-

сол, Н. Протасова, Л. Сущенко, Т. Хлебнікова). На думку вчених, сучасна післядипломна освіта має орієнтуватися на індивідуальні освітні потреби вчителів, розвиток їх творчого потенціалу, створюючи умови для найбільш повного втілення власної природи в професійній діяльності. Аналіз праць зазначених авторів дає можливість сформувати цілісне уявлення про концептуальні параметри сучасної післядипломної освіти педагогів та відкриває шлях для конструювання моделей організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів у процесі підвищення кваліфікації.

Ідеї щодо сутності самостійної пізнавальної діяльності та педагогічних механізмів її організації в студентів різних спеціальностей педагогічних вишів викладено в працях Т. Корогод, С. Переславської, Л. Рябченко, М. Солдатенка.

Зокрема, М. Солдатенков розглядає пізнавальну діяльність як процес отримання нового знання через механізми сприйняття інформації, її осмислення, запам'ятовування та використання знань у практичній діяльності. Учений також аналізує характер взаємодії нового знання із соціальною реальністю, а також з тим знанням, яке йому передувало [10].

У контексті стимулювання та організації пізнавальної діяльності суб'єктів професійної підготовки М. Солдатенко, перш за все, звертає увагу на самостійне вивчення літератури та матеріалів Інтернету. Крім цього, автор наголошує на необхідності доведення до суб'єкта навчального процесу сенсу й мети навчання. При цьому він вважає, що в навчальному процесі має відбуватися формування в здобувачів освіти здатності до самостійного мислення, самоорганізації та самоконтролю [9].

Л. Рябченко розуміє самостійну пізнавальну діяльність студентів як сукупність автономних розумових і фізичних дій, спрямованих на відтворення у свідомості людини процесів та явищ об'єктивного й суб'єктивного світу. Авторка вважає, що ця діяльність набуває інтенсивності, перш за все, за умов орієнтації змісту навчання на набуття студентами інформаційної культури, стимулювання їхньої пізнавальної активності, організацію педагогічної підтримки зазначеної діяльності в процесі самостійної й науково-дослідної роботи [7, с. 7].

С. Переяславська визначає самостійну пізнавальну діяльність майбутніх учителів як різновид діяльності особистості, в основі якої лежить пізнавальна самостійність й активність, що реалізується через систему самостійних пізнавальних дій, спрямованих на оволодіння професійними знаннями, уміннями та навичками. Загальними структурними компонентами самостійної пізнавальної діяльності дослідниця визначає: потребу, мотив, мету, завдання, дії, операції, а також продукт діяльності [6, с. 10].

Авторка обґрунтовує, що організація цієї діяльності набуває ефективності в разі застосування мультимедійних елементів. Ця організація, на думку С. Переяславської, має забезпечуватися інтерактивним взаємозв'язком викладачів і студентів у синхронному та асинхронному режимах в умовах поєднання дистанційної й традиційної форм педагогічної вза-

ємодії. При цьому вчена обґрунтовує доцільність диференційованого підходу до організації самостійної пізнавальної діяльності студентів на молодших і старших курсах закладу вищої освіти [6, с. 7].

Т. Корогод пов'язує інтенсивність і результативність самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти зі створенням умов для прояву ними творчого потенціалу в контексті навчання іноземній мові. З метою створення таких умов авторка пропонує впровадження в навчальний процес: технологій імітаційно-ігрового моделювання; технологій кооперативного навчання; активних форм і методів організації самостійної пізнавальної діяльності (метод проектів, case-study); інформаційно-комунікаційних технологій навчання; складання студентами портфоліо; ведення щоденників досягнень тощо [3].

Корисні в контексті нашого дослідження пропозиції знаходимо в працях, присвячених організації самостійної пізнавальної діяльності учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Так, наприклад, С. Генкал розглядає самостійну пізнавальну діяльність учнів як сукупність дій, спрямованих на самостійне визначення мети, завдань і проблем на основі пізнавальних мотивів, потреб та інтересів з метою вибору індивідуального пізнавального шляху, спрямованого на створення творчого продукту. Підвищення ефективності цієї діяльності авторка пов'язує з виконанням учнями в навчально-виховному процесі індивідуальних освітніх проектів. Вона доводить, що їх застосування призводить до: підвищення рівня сформованості творчих умінь учнів; розвитку вмінь з опрацювання інформації; підвищення сили й стійкості пізнавальних мотивів; остаточного самовизначення учнів [1, с. 5].

Перспективні ідеї подано в працях, присвячених підготовці майбутніх учителів до організації самостійної пізнавальної діяльності учнів (Г. Ковтонюк, В. Савош).

Зокрема, Г. Ковтонюк визначає самостійну пізнавальну діяльність учнів як діяльність, що полягає у визначенні мети, завдань, проблеми на основі пізнавальних потреб та інтересів, мотивів і приводить до вибору власного пізнавального шляху. На думку авторки, організація самостійної пізнавальної діяльності – це відбір засобів, форм і методів, які стимулюють пізнавальну активність та самостійність, їхня реалізація й забезпечення умов ефективності [2, с. 73]. Учена підкреслює, що організація самостійної пізнавальної діяльності учнів стає ефективною в разі застосування вчителем інформаційно-комунікаційних технологій [2, с. 9].

У працях В. Савоша самостійну пізнавальну діяльність розглянуто як процес оволодіння знаннями про об'єкти пізнання та способи дій з ними на основі самоуправління власними діями. Автор акцентує на тому, що ця діяльність здійснюється учнями без прямого керівництва й допомоги ззовні, з виявом ними особистої ініціативи, спрямованої на формулювання мети, визначення цілей і способів досягнення очікуваного результату, а також контролювання своїх дій та оцінювання кінцевого підсумку. Підвищенню

ефективності цієї діяльності, на думку дослідника, сприятиме використанню в навчальному процесі методу навчального моделювання як сукупності дій, що здійснюють учні в процесі побудови моделі та її вивчення [8, с. 7].

Слід зазначити, що достатньо близьким до проблематики організації самостійної пізнавальної діяльності педагогів в умовах підвищення кваліфікації є праці, присвячені педагогічному стимулюванню професійного самовдосконалення вчителів у процесі післядипломної освіти (М. Ксьонзенко, Л. Сущенко, В. Фрицюк).

У контексті аналізу значення поняття “професійне самовдосконалення” звертають на себе увагу праці Л. Сущенко, присвячені стимулюванню професійного самовдосконалення вчителів початкових класів. Авторка провела ґрунтовний аналіз використання терміна в наукових джерелах і сформулювала свою дефініцію, згідно з якою професійне вдосконалення – це процес якісних самозмін, який відбувається за рахунок усвідомлення фахівцем необхідності самовдосконалення, грамотного самоаналізу, власних роздумів і порівнянь своєї діяльності з іншими спеціалістами; мотивованого, цілеспрямованого й добре організованого саморуху до ідеалів [11, с. 7].

З погляду М. Ксьонзенка, професійне самовдосконалення – це процес і результат цілеспрямованого самотворення, що досягається завдяки самоосвіті та самовихованню й забезпечує постійне підвищення майстерності фахівця та його творчу й професійну самореалізацію [4].

В. Фрицюк професійний саморозвиток розглядає як свідому діяльність людини, спрямовану на повну самореалізацію себе як особистості в професійній сфері [12, с. 107].

Умовами професійного самовдосконалення авторка називає:

- формування мотивації безперервного професійного саморозвитку майбутніх педагогів у творчому освітньому середовищі ВНЗ шляхом налагодження суб’єкт-суб’єктної взаємодії між студентами й викладачами;
- залучення студентів до аналізу евристичних квазіпрофесійних ситуацій, які ініціюють їхню потребу у професійному саморозвитку;
- створення в студентському колективі сприятливої соціально-психологічної атмосфери для виявлення активності особистісного й професійного розвитку майбутніх педагогів;
- активізацію самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх педагогів засобами інформаційно-комунікаційних технологій;
- інтеграцію навчально-пізнавальної та рефлексивної діяльності викладачів і студентів у процесі цілеспрямованого й систематичного розв’язання педагогічних завдань для вдосконалення навичок професійного саморозвитку;
- стимулювання рефлексивної діяльності майбутніх учителів для розвитку в них адекватної професійної “Я-концепції”, що дає змогу оцінити рівень власного професійного саморозвитку, з’ясувати відповідність або невідповідність власних якостей вимогам професії [12, с. 14].

Отже, аналіз наукових джерел за названою проблематикою дає підстави констатувати, що в наукових працях самостійна пізнавальна діяльність постає як послідовність дій здобувача освіти, мета яких визначається його потребами та мотивами й досягається опрацюванням інформаційних джерел з наступним узагальненням результатів цієї роботи та їх упредметненням у професійній діяльності.

Можна сказати також, що на сьогодні вченими експериментально перевірено ефективність чисельних засобів організації самостійної пізнавальної діяльності суб'єктів навчання в умовах загальної та вищої освіти, серед яких: застосування мультимедійних технологій в очній і дистанційній взаємодії; технології імітаційно-ігрового моделювання (ділові та рольові ігри), кооперативного навчання (взаємонавчання, навчання в малих групах); активні методи навчання (навчальне моделювання, case-study); дистанційна педагогічна підтримка з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; самостійна робота (метод проектів, складання портфоліо; ведення щоденників досягнень; підготовка рефератів; цілеспрямоване опрацювання літератури та матеріалів Інтернету тощо).

Утім, незважаючи на велику кількість досліджень з визначеної проблематики, у працях авторів не знайшли належного висвітлення питання організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх шкіл як цілеспрямованих дій, спрямованих на опрацювання різноманітних інформаційних джерел, узагальнення результатів цієї роботи з наступним їх упредметненням у професійній діяльності. На цей час відсутні науково обґрунтовані методичні рекомендації з організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів на курсах підвищення кваліфікації, у період атестації, а також у міжатаестаційний період. Крім того, залишаються відкритими для обговорення питання про: визначення структури та специфічних характеристик самостійної пізнавальної діяльності вчителів; критерії й показники її інтенсивності та успішності в умовах післядипломної освіти.

Зазначене дає підстави здійснити постановку відповідної наукової проблеми, наявність якої підтверджується існуванням у процесі підвищення кваліфікації вчителів суперечностей, зокрема між:

– соціально зумовленою необхідністю формування в слухачів курсів підвищення кваліфікації потреби в самостійній професійно орієнтованій пізнавальній діяльності протягом життя та відсутністю в них особистісної мотивації до вдосконалення професійних компетентностей;

– реаліями професійної діяльності, у якій необхідний високий рівень пізнавальної активності й самостійності вчителя, зумовлений постійною потребою в новій інформації, що виникає в контексті професійних ситуацій, і традиціями курсів підвищення кваліфікації, на яких засвоєння слухачами інформації має пасивний і залежний від зовнішніх стимулів характер (активність у відповідь на управлінські дії викладача, виконання його завдань, відповідь на його питання тощо);

– високим значенням самостійної роботи слухачів для формування професійної суб'єктності та низьким науковим і методичним рівнем її методичного супроводу на курсах підвищення кваліфікації та в міжтестастійний період.

Подолання цих недоліків і суперечностей пов'язано із цілеспрямованим удосконаленням змісту, нормативної документації, методичного супроводження курсів підвищення кваліфікації, діяльності вчителів у міжтестастійному періоді, а також під час атестації.

Як перспективні дії в цьому плані визначаємо проведення дослідження “Організація самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації”, спрямованого на наукове обґрунтування необхідних і достатніх педагогічних умов та моделі організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів-предметників загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації.

Це дослідження ставитиме перед собою такі завдання:

– проаналізувати стан розробленості проблеми організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів-предметників у процесі підвищення кваліфікації;

– уточнити зміст поняття “самостійна пізнавальна діяльність”;

– розробити критерії та показники організованості самостійної пізнавальної діяльності вчителів-предметників у процесі підвищення кваліфікації;

– теоретично обґрунтувати й розробити педагогічні умови та модель організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів на курсах підвищення кваліфікації;

– експериментально перевірити ефективність педагогічних умов і моделі організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів на курсах підвищення кваліфікації.

Припускаємо, що організація самостійної пізнавальної діяльності вчителів-предметників у процесі підвищення кваліфікації стане більш ефективною в разі створення таких педагогічних умов:

– стимулювання інтересу до професійно спрямованої самостійної пізнавальної діяльності в ході лекцій-прес-конференцій, лекцій-презентацій відповідної тематики на організаційно-установчому етапі андрагогічного процесу;

– навчання слухачів курсів підвищення кваліфікації прийомам систематизації інформації, а також використання апаратно-програмних засобів, мультимедійного контенту й елементів інтерактивності в навчальному процесі;

– андрагогічний супровід і підтримка самостійної пізнавальної діяльності вчителів на основі очної та дистанційної взаємодії з тьюторами закладів підвищення кваліфікації в ході курсів підвищення кваліфікації, а також методичної роботи в міжтестастійний період;

– надання на основі результатів визначення результативності самостійної пізнавальної діяльності вчителів, а також рівню їхньої пізнавальної активності вихідних рекомендацій на наступний цикл підвищення кваліфікації.

Висновки. Отже, розробленість методів організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації (на курсах, у період атестації та в міжатаційний період) є недостатньою. Зокрема, відсутні науково обґрунтовані методичні рекомендації з організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів. Не визначено структури цієї діяльності; критеріїв і показників її інтенсивності та успішності. Разом з тим, сучасний процес підвищення кваліфікації вчителів стикається з низкою суперечностей науково-методичного характеру. Подоланню визначених недоліків і суперечностей сприятиме проведення дослідження, спрямованого на наукове обґрунтування необхідних і достатніх педагогічних умов та моделі організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації.

Список використаної літератури

1. Генкал С. Е. Організація самостійної пізнавальної діяльності учнів профільних класів на основі індивідуальних освітніх проєктів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00. 09. Київ, 2008. 24 с.
2. Ковтонюк Г. М. Формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2013. 266 с.
3. Корогод Т. О. Компетентнісний підхід до організації самостійної пізнавальної діяльності студентів немовних спеціальностей у процесі навчання іншомовного професійного спілкування. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки.* 2013. Вип. 108.2. URL: http://www.nbu.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_2_108_40.
4. Ксьонзенко М. А. Самовиховання вчителя як невід'ємна частина його професійного самовдосконалення. *Наукова скарбниця Донеччини.* 2011. № 1 (8). С. 84–87.
5. Ноулз М. Ш. Современная практика образования взрослых. Андрагогика против педагогики. Москва : Изд-во МГУ, 1980. 203 с.
6. Переяславська С. О. Організація самостійної пізнавальної діяльності майбутніх учителів інформатики в умовах застосування мультимедійних елементів дистанційного навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2011. 20 с.
7. Рябченко Л. О. Управління самостійною пізнавальною діяльністю майбутніх економістів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2011. 220 с.
8. Савош В. Розвиток готовності майбутніх вчителів фізики до організації самостійної пізнавальної діяльності старшокласників засобами моделювання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00. 04. Умань, 2017. 23 с.
9. Солдатенко М. М. Самоосвітня діяльність як засіб професійного становлення та саморозвитку. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2012. Вип. 1.36. С. 39–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2012_1.
10. Солдатенко М. М. Теоретичні аспекти пізнавальної діяльності. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2011. Вип. 1.33. С. 27–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2011_1.

11. Сущенко Л. О. Стимулювання професійного самовдосконалення вчителів початкових класів у системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2009. 20 с.

12. Фрицюк В. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2017. 532 с.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2017.

Тонне Е. Ш. Организация самостоятельной познавательной деятельности учителей общеобразовательных учебных заведений в процессе повышения квалификации как научная проблема

Уточнено значение понятия “самостоятельная познавательная деятельность учителя общеобразовательного учебного заведения”, под которой понимается вид деятельности соискателей образования, цель которого определяется их потребностями и достигается последовательностью действий, направленных на обработку информационных источников с последующим обобщением результатов этой работы, а также использованием их в профессиональной деятельности. На основании анализа научных источников констатируется недостаточную разработанность методов организации самостоятельной познавательной деятельности учителей на курсах повышения квалификации, при аттестации и в межаттестационный период. В процессе последипломного образования учителей выявлены противоречия, преодолению которых будет способствовать проведение научного исследования, направленного на обоснование педагогических условий организации самостоятельной познавательной деятельности учителей общеобразовательных учебных заведений в процессе повышения квалификации.

Ключевые слова: организация, самостоятельная познавательная деятельность, учителя общеобразовательных учебных заведений, повышение квалификации.

Tonne O. Organizing of Self-Sustaining Cognitive Activity of General-Education Establishments' Teachers in Professional Development Process as a Scientific Issue

The author clarifies the meaning of the notion “self-sustaining cognitive activity of general-education establishment teacher” as a kind of learner’s activity, whose aim is determined by one’s needs and motives and gained due to the action sequence, which is focused on information resources working-out with the following results generalization and objectification in professional activity. After comprehensive scientific recourses analysis the researcher comes to the conclusion about lack of methodical development of setting-up teachers’ self-sustaining cognitive activity in mid-career education courses, during the assessment and interstate period. It is stressed that there are some contradictions in teachers’ professional development process, and their overcoming can be reached by scientific research carrying out, aimed to pedagogical terms justification of setting-up of self-sustaining cognitive activity of general-education establishments’ teachers during professional development process. It is supposed that setting of teachers’ self-sustaining cognitive activity during professional development process will become more effective in framework of such pedagogical terms: interest boosting of professionally oriented self-sustaining cognitive activity during lectures-press conferences, lectures-presentations with relevant topics at organizing overview stage of andragogical process; information categorization ways training of mid-career education course participants, as well as using hardware and software, multimedia content and interactive elements in education; andragogical guidance and support of teachers’ self-sustaining cognitive activity in means of face-to-face and distant collaboration with tutors during mid-career education courses, methodological work within interstate period. According to both teachers’ self-sustaining cognitive activity results analyses and their level of cognitive activity some preliminary recommendations for the next professional development cycle can be provided.

Key words: organizing, self-sustaining cognitive activity, general-education establishments’ teachers, professional development.